Vlaams Parlement

vergadering **C34 – LEE6**
zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed

van 19 oktober 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de toekomst van de beschermde monumenten van Doel binnen het maatschappelijk meest haalbaar alternatief zoals geformuleerd in het GRUP (gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan) van de Antwerpse haven
- 2699 (2010-2011)
Vraag om uitleg van de heer Peter Reekmans tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het Vlaams onroerenderfgoedbeleid naar aanleiding van het ingestorte dak van de polderhoeve in Kieldrecht
- 2780 (2010-2011)
Vraag om uitleg van de heer Lieven Dehandschutter tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de instorting van de schuur van Hof ter Walle in Kieldrecht
- 2816 (2010-2011) 3

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de ontsluiting in Vlaanderen van de pelgrimsroutes naar Santiago de Compostela
- 2731 (2010-2011) 12

■

Voorzitter: de heer Bart Martens

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de toekomst van de beschermde monumenten van Doel binnen het maatschappelijk meest haalbaar alternatief zoals geformuleerd in het GRUP (gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan) van de Antwerpse haven
- 2699 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Peter Reekmans tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het Vlaams onroerenderfgoed-beleid naar aanleiding van het ingestorte dak van de polderhoeve in Kieldrecht
- 2780 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Lieven Dehandschutter tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de instorting van de schuur van Hof ter Walle in Kieldrecht
- 2816 (2010-2011)

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Bourgeois.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, als een van de randvoorwaarden in de GRUP-procedure (gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan) werd opgenomen dat: "er gestreefd wordt het beschermde historische erfgoed van Doel zoveel mogelijk te behouden en dit bij voorkeur in situ met een herbestemming".

Ik citeer nu even uit het begeleidend document bij het GRUP: "De uitvoering van het ontwerp-GRUP blijkt nu echter onverenigbaar met het behoud van de molen op de Scheldedijk van Doel. Ook het behoud van het orgel in de kerk en het Hooghuis zouden onverenigbaar zijn met de noodzakelijke infrastructuur- en ophogingswerken."

Als mogelijk denkspoor wordt nu het volgende voorgesteld: "een gedocumenteerde ontmanteling gevolgd door heropbouw op een andere plaats." De kostprijs daarvan zou moeten worden gedragen door de partij die de betreffende gronden zal ontwikkelen.

In antwoord op mijn eerdere vragen stelde u dat er, mocht het toch tot een verplaatsing komen, steeds gezocht zou worden naar een locatie zo dicht mogelijk in de buurt en dat er in geen geval sprake kan zijn van een declassering. In het naburige Kieldrecht is de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) ondertussen eigenaar van het beschermde monument Hof ter Walle. Als dusdanig is zij belast met de nodige instandhoudingswerken in afwachting van een gepaste herbestemming.

Toen ik deze vraag op 25 augustus opmaakte, kon ik uiteraard niet weten dat op 5 september het dak van deze schuur zou instorten.

Minister, wie is momenteel eigenaar van de betrokken beschermde monumenten? Blijven die mensen de eigenaars, of worden de monumenten onteigenend? Zo ja, welke instantie wordt dan de nieuwe eigenaar?

Is het juridisch mogelijk om een beschermd monument te verplaatsen? Dienen hiervoor de wetgeving of de beschermingsbesluiten te worden aangepast? Zo ja, welke?

Wat is de geschatte kostprijs van deze verplaatsing? Is de ontwikkelde partij van de gronden bereid om de kostprijs hiervan te dragen?

Wordt er al gezocht naar mogelijke locaties? Welke criteria worden gehanteerd voor deze zoektocht?

Welke werken werden ondertussen aan Hof ter Walle uitgevoerd om de instandhouding te verzekeren? Is deze locatie bouwtechnisch nog in goede staat? Is er reeds duidelijkheid over de invulling van de herbestemming? Blijft de VLM eigenaar of zal dit monument worden overgedragen aan een andere instantie?

Mocht het document dat het GRUP begeleidt uw naam niet dragen, minister, dan had ik u ook gevraagd of u achter de inhoud staat. Aangezien uw naam erop vermeld staat als Vlaams minister van Bestuurszaken, heb ik begrepen dat daar geen twijfel over is.

De voorzitter: De heer Reekmans heeft het woord.

De heer Peter Reekmans: Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag gaat meer specifiek over de achttiende-eeuwse polderhoeve Hof ter Walle in Kieldrecht, die na jarenlang protest tegen de geplande afbraak, uiteindelijk in 2010 door u voorlopig beschermd werd. In 2011 werd de hele site met het woonhuis en de schuur definitief beschermd.

Ten gevolge van deze bescherming werd aan de eigenaar, de VLM, gevraagd instandhoudingswerken uit te voeren. Deze werken werden uiteindelijk pas aangevat op 16 augustus 2011. Door de aanwezigheid van broedende zwaluwen op de site moesten de werken worden uitgesteld. Al veel eerder was echter bij een afbraakpoging de dakbedekking verwijderd. Hierdoor is het dakgebinte van de schuur intussen al meer dan twee jaar blootgesteld aan de weerselementen. De aannemer was bezig met de instandhoudingswerken toen op maandag 5 september 2011 het bovenste gedeelte van het dak van de schuur instortte.

Een dag later kwam een delegatie van de Vlaamse Landmaatschappij ter plaatse. Samen met de aannemer werd de situatie bekeken en besproken. Er werd nadien meegedeeld dat er in nauw overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed een stappenplan voor de herstelling van de schuur wordt uitgewerkt.

Minister, werden er voorzorgsmaatregelen genomen om een instorting van het dak te voorkomen? Zo ja, welke maatregelen werden er genomen? Zo neen, waarom niet?

Wie of wat wordt verantwoordelijk gesteld voor de instorting van de schuur? Heeft de schuur blijvende schade opgelopen? Kan ze alsnog volledig worden hersteld?

Welke dringende en noodzakelijke werken werden intussen uitgevoerd? Wat houdt het stappenplan voor de herstelling van de schuur in? Wat is het tijdpad?

Werd er al een beslissing genomen in verband met de functie en de herbestemming van de gebouwen?

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Voorzitter, minister, achtbare collega's, ik ben eigenlijk twee keer verwonderd. Ik merk dat de heer Reekmans bijna letterlijk mijn vraag heeft voorgelezen, maar goed. Wat me ook verwondert, is dat ik deze vraag heb gesteld aan minister Schauvliege, die als Vlaams minister van Leefmilieu en Natuur verantwoordelijk is voor de VLM. Tot mijn verrassing is het mijn partijgenoot, de viceminister-president, die antwoordt. Ik neem aan dat hij dit doet namens de gehele Vlaamse Regering en dat dit komt doordat twee collega's gelijkaardige vragen hebben gesteld. Ik wou dit bij wijze van inleiding toch even kwijt, voorzitter.

Minister, mijn vraag betreft dus ook de problematiek van de achttiende-eeuwse hoeve Hof ter Walle, gelegen in de Oud Arenbergpolder in Kieldrecht. U hebt die vorig jaar voorlopig beschermd, een beslissing die wij hebben toegejuicht. In april 2011 volgde dan de definitieve bescherming van de hele site met het woonhuis en de schuur.

Ten gevolge van deze bescherming werd de eigenaar, de Vlaamse Landmaatschappij, gevraagd instandhoudingswerken uit te voeren. Deze werken werden uiteindelijk pas aangevat op 16 augustus 2011. Door de aanwezigheid van broedende zwaluwen op de site moesten de werken worden uitgesteld. Al veel eerder was echter bij een afbraakpoging de

dakbedekking verwijderd. Hierdoor is het dakgebinte van de schuur intussen al meer dan twee jaar blootgesteld aan de weerelementen. De aannemer was bezig met de instandhoudingswerken toen op maandag 5 september 2011 het bovenste gedeelte van het dak van de schuur instortte. Een dag later kwam een delegatie van de Vlaamse Landmaatschappij ter plaatse. Samen met de aannemer werd de situatie bekeken en besproken. Er werd nadien meegedeeld dat er in nauw overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed een stappenplan voor de herstelling van de schuur wordt uitgewerkt.

Minister, werden er voorzorgsmaatregelen genomen om een instorting van het dak te voorkomen? Zo ja, welke maatregelen werden er genomen? Zo neen, waarom niet?

Wie of wat wordt verantwoordelijk gesteld voor de instorting van de schuur? Heeft de schuur blijvende schade opgelopen? Kan de schuur volledig worden hersteld?

Welke dringende en noodzakelijke werken werden intussen uitgevoerd? Wat houdt het stappenplan voor de herstelling van de schuur in? Wat is het geplande tijdpad?

Werd er al een beslissing genomen in verband met de functie, de herbestemming van de gebouwen?

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Voorzitter, minister, collega's, in maart 2010 stond ik om 6 uur 's morgens aan het Hof ter Walle toen een tweede poging werd ondernomen om de schuur af te breken. Ik heb samen met de actievoerders geprobeerd om dat tegen te houden. Minister, u hebt de dag nadien aangekondigd dat u de historische schuur wou beschermen, wat een goede zaak is en wat ik ook heb toegejuicht.

Het is dan ook vreemd te zien dat een onderdeel van de Vlaamse administratie, de VLM, zich weinig gelegen laat aan uw uitspraken en aan het feit dat u die schuur wou beschermen en gedurende een hele periode niets doet om ervoor te zorgen dat de schuur kan blijven bestaan en het erfgoed kan worden bewaard.

De collega's hebben uitvoerig aangetoond dat het mogelijk was en dat er tijd voor was. Het is niet gebeurd, wat ik betreur. Ik begrijp ook niet dat de VLM nu verwijst naar onder meer de broedende zwaluwen waardoor de nodige werken niet konden gebeuren. Als een schuur instort, dan zijn er helemaal geen broedende zwaluwen meer. Dan is men nog verder van huis.

Minister, er zijn u heel wat vragen gesteld over het gebeurde. U hebt een beleid rond erfgoed dat wij ondersteunen, maar dit beleid moet worden doorgetrokken naar alle administraties. Alle administraties hebben op een of ander moment wel te maken met erfgoed. De vraag is hoe dit wordt doorgetrokken? Hoe zorgt u ervoor dat de verschillende administraties en departementen uw beleid toepassen? In dit specifieke geval veronderstel ik dat u met de VLM contact hebt genomen en dat u bent nagegaan wat er is misgelopen. Wat zijn dan de aandachtspunten die u hieruit kunt trekken?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Voorzitter, minister, collega's, wat er is gebeurd met het Hof ter Walle is exemplarisch, in eerste instantie voor wat er gaande is met het onroerend erfgoed in de omgeving van Doel. Gedane zaken nemen geen keer, maar tal van historische hoeven en schuren moesten ondertussen verdwijnen. Het in extremis beschermde Hof ter Walle moest eigenlijk hetzelfde lot ondergaan. Plaatselijke actiecomités deden wat moeilijk met bezettingen en dergelijke waardoor soms uitstel van sloop kwam. Maar daarna werden de aloude truken bovengehaald zoals we die nog kennen van nietsontziende promotoren in de jaren 70 en 80. Zo verging het bijvoorbeeld de historische Rubenshoeve. Eerst blootgesteld aan de elementen, ondertussen leeggeroofd, dan twee keer in de fik gestoken en vervolgens toch maar gesloopt. Ook het Hof ter Walle werd jarenlang verwaarloosd met de nu gekende spijtige gevolgen.

Het is ook exemplarisch voor de manier waarop in Vlaanderen de diverse overheden als eigenaar met monumenten omgaan, overheden in al hun geledingen of afgeleiden. Er zijn tal van voorbeelden waarbij overheden weigeren hun verantwoordelijkheid ten aanzien van het onroerend erfgoed in hun bezit op te nemen of zelfs maar gewoon hun wettelijke verplichtingen na te komen.

Minister, hoe kunnen overheden, veel strikter dan nu het geval is, verplicht worden zorg te dragen voor het erfgoed waarvan zij eigenaar zijn?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, collega's, ik zal eerst ingaan op de specifieke vragen van de heer De Meyer om dan verder te gaan met de samengevoegde vragen over het Hof ter Walle.

Ik wil beginnen met te citeren uit de beslissing van de Vlaamse Regering van 22 juli 2011, omdat het meteen een antwoord geeft op een aantal vragen die de heer De Meyer stelt.

Ik citeer: "De uitvoering van het GRUP is echter onverenigbaar met het in situ behoud van een beschermd monument, namelijk de molen op de Scheldedijk van Doel. Ook het behoud van twee andere beschermde monumenten, namelijk het Hooghuis en het orgel van de parochiekerk van Doel, is onverenigbaar met de noodzakelijke infrastructuur- en ophogingswerken die zullen voortvloeien uit de aanname van het GRUP. Daarom zal vanuit het beleidsdomein bevoegd voor onroerend erfgoed tijdig het initiatief genomen worden om de beschermingsbesluiten van deze monumenten te wijzigen, met oog op de heroprichting van deze monumenten op een andere plaats, indien mogelijk op het grondgebied van de gemeente Beveren. De declassering van de monumenten met oog op de sloop ervan is uitgesloten. De middelen voor een gedocumenteerde en oordeelkundige ontmanteling van de bedoelde monumenten (molen, orgel en Hooghuis), gevolgd door de heropbouw ervan op een andere plaats, worden ingebracht door de instantie (in voorkomend geval het gemeentelijk havenbedrijf of de maatschappij Linkerscheldeoever) die instaat voor de ontwikkeling van de betreffende gronden. Dit alles zal gebeuren in goed overleg met de huidige eigenaars van deze gebouwen. De (nieuwe) eigenaars van deze monumenten kunnen, na de verplaatsing ervan, voor onderhouds- en restauratiewerken een beroep doen op premies van de Vlaamse overheid."

Op 22 juli besliste de Vlaamse Regering ook om de heer Rik Goetinck aan te duiden als procesmanager voor het verdere verloop van het project. Het is zijn taak om als centraal aanspreekpunt de diverse onderdelen van het plan, met name de milderende maatregelen en de infrastructuurprojecten, te coördineren en te faciliteren. Over de voortgang van het proces zal hij halfjaarlijks rapporteren aan de Vlaamse Regering.

Ik kom tot de eerste vraag. Het orgel in de kerk van Doel en de windmolens zijn eigendom van de gemeente Beveren. Het Hooghuis is eigendom van de vzw Hooghuis. Bij gebrek aan een andere regeling zullen de gebouwen worden onteigend door de Maatschappij Linkerscheldeoever (MLSO), die ontwikkelaar is van het projectgebied Linkerscheldeoever. De eigenaar van het Hof ter Walle, waarover ik straks bijkomende toelichting geef, is de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). Voor alle duidelijkheid, van onteigening is hier geen sprake, aangezien het gebouw in situ bewaard blijft.

Het is inderdaad juridisch mogelijk om een beschermd monument te verplaatsen. In het verleden waren er al voorbeelden van beschermde monumenten die zijn verplaatst omdat de omstandigheden dat vereisten. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de verplaatsing van een aantal windmolens. Een wijziging van het beschermingsbesluit is uiteraard steeds nodig. Het zal in het geval van deze monumenten niet anders zijn. In het nieuwe ontwerp van Onroerenderfgoeddecreet, dat de Vlaamse Regering op 15 juni 2011 voor de eerste keer principieel heeft goedgekeurd, zet ik artikel 5 van de conventie van Granada om.

U begrijpt dat de ontmanteling en herplaatsing een kostprijs met zich zullen meebrengen. Op dit ogenblik is er nog geen gedetailleerde studie en raming van de kosten voor de ontmanteling en heropbouw van de beschermde monumenten. Belangrijk is in dit verband de beslissing van de Vlaamse Regering dat de kosten worden gedragen door de instantie – in voorkomend geval het Gemeentelijk Havenbedrijf of de MLSO – die instaat voor de ontwikkeling van de betreffende gronden. Daar is ook over gepraat met de haven. Het havenbedrijf heeft ook al te kennen gegeven daarmee akkoord te gaan.

Er wordt gezocht naar een plaats met een gelijkaardige omgeving, zodat de monumenten perfect in de nieuwe context kunnen passen. Een mogelijke optie voor het Hooghuis is een braakliggend terrein naast de kerk van Prosperpolder. Ik wil in overleg met de gemeente en de administratie andere opties onderzoeken, zodat het beschermd erfgoed terechtkomt op de meest passende locatie.

Tot zover Doel. Ik zal nu ingaan op de vragen over het Hof ter Walle. Ik combineer daarbij de vragen van de heren De Meyer, Reekmans en Dehandschutter en de leden die zich hebben aangesloten en probeer die vragen in een logische volgorde te beantwoorden, zodat er zo weinig mogelijk overlapping is. Voor alle duidelijkheid, het gaat hier niet over het woonhuis Hof ter Walle. Iedereen in deze vergadering is daar echter duidelijk van op de hoogte. Aan dat woonhuis zijn al de nodige onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Het spijtige voorval waarover u het allemaal hebt en dat u via de media kon vernemen, betreft de schuur. Tijdens de onderhoudswerkzaamheden aan die schuur is een deel van de dakstructuur ingestort. Op 18 mei 2010 vroeg het agentschap Onroerend Erfgoed aan de VLM zo snel mogelijk een bestek op te maken voor de instandhoudingswerken. De VLM heeft dat bestek opgemaakt, waarvoor Onroerend Erfgoed een machtiging heeft gegeven. Het bestek werd op 18 augustus 2010 ingediend bij mijn administratie. Op 17 september 2010 heeft het toenmalige agentschap Ruimte en Erfgoed de machtiging verleend voor het uitvoeren van de onderhoudswerken aan de woning en voorlopige onderhoudswerken aan de schuur.

Minister Schauvliege laat me weten dat op 14 januari 2011 de publicatie van de aanbesteding is gebeurd, dat de werken op 11 maart 2011 werden gegund en dat op 5 april de startvergadering met de aannemer heeft plaatsgevonden. De werken zijn gestart op 16 augustus 2011. Intussen waren de dringende onderhoudswerken aan het woonhuis voltooid en werd er gewerkt aan het voorste dakvlak van de schuur, waar de kepers werden vervangen en op een deel een voorlopige afdekking werd geplaatst. Op de werfvergaderingen van 17, 22 en 30 augustus werd vastgesteld dat er een aantal stabiliteitsproblemen waren. De kopgevel links moest dringend worden gestut, in afwachting van het herstel, en achteraan links was er een noordboom gebroken. Ook een gording aan de achterzijde bleek doorgezakt. Tijdens de herstellingswerken aan de achterzijde van het dak heeft op 5 september 2011 de dakstructuur het begeven en is die, met uitzondering van de hoofdspanten, ingestort. Alle actoren hebben afspraken gemaakt tot het voorlopig stabiliseren van de nog rechtopstaande delen. Gisteren, op 18 oktober, was er opnieuw een vergadering ter plaatse met de aannemer, om een systematiek tot beveiligen, schoren en sorteren van het materiaal vast te leggen, en dat in aanloop naar de geplande restauratiewerken.

De VLM en de aannemer hebben vandaag opnieuw overleg over hoe het verder moet met betrekking tot de vooropgestelde kostprijs en de reeds uitgevoerde werken. De aannemer die in opdracht van de VLM de instandhoudingswerken aan het Hof ter Walle uitvoert, is door de VLM formeel in gebreke gesteld wegens het onvoldoende nemen van voorzorgsmaatregelen zoals omschreven in het bestek van de opdracht. De schade-experts van de wederzijdse verzekeringmaatschappijen hebben ter plaatse de nodige vaststellingen gedaan, waarna de VLM de werf opnieuw kan vrijgeven. Op basis van die vaststellingen zal, al dan niet na een procedure, moeten blijken wat aanleiding heeft gegeven tot de instorting van het dakgebinte en wie de opgelopen schade en de meerkosten voor de restauratie moet vergoeden.

Er is nog geen beslissing over de toekomstige bestemming van de site. De VLM blijft voorlopig eigenaar. De betrokken partijen – de VLM, de afdeling Maritieme Toegang, het Agentschap voor Natuur en Bos, het havenbedrijf en Onroerend Erfgoed – zoeken samen naar een geschikte nieuwe functie. Het is zeker dat mijn administratie dit dossier in de loop van de volgende maanden met bijzondere aandacht zal blijven volgen.

Over de verantwoordelijkheid kan ik momenteel geen uitspraak doen. De verantwoordelijkheid voor de instorting van een deel van de schuur wordt op dit moment uitgezocht door de verzekeringsmaatschappijen van de VLM en de aannemer. Bij gebrek aan overeenstemming daarover, sluit ik niet uit dat er een procedure volgt.

In antwoord op vraag drie van de heer Reekmans, verwijs ik naar het decreet dat bepaalt dat eigenaars en vruchtgebruikers van een monument, het betreffende goed niet mogen ontsieren, beschadigen of vernielen, en dat ze het in goede staat moeten behouden door het uitvoeren van de nodige instandhoudings- en onderhoudswerken. Dit geldt voor elke eigenaar, ook voor privé-eigenaars. Ik ga ervan uit dat de Vlaamse agentschappen en bij uitstek de Vlaamse overheid de eigen decreten naleven. Noblesse oblige.

Voor dit voorval was het al de bedoeling om na de uitvoering van de voorlopige instandhoudingswerken werk te maken van de opmaak van een volledig restauratiedossier voor de schuur en de woning. Die doelstelling blijft behouden. De hoofdstructuur van de schuur is behouden en er zijn voldoende elementen aanwezig om het geheel in de oorspronkelijke vorm te restaureren. De hoeve kan dus volledig worden hersteld.

Op aangeven van het agentschap Onroerend Erfgoed zullen de verschillende onderdelen van het ingestorte dakgebinte worden gesorteerd en droog opgeslagen. Aan de hand van beschikbare gedetailleerde beschrijvingen, tekeningen en foto's van de schuur, kan worden nagegaan in welke mate het dakgebinte volledig kan worden gereconstrueerd, of, waar delen ontbreken, er nieuwe moeten worden aangemaakt.

De instandhoudingswerken van de niet-beschadigde woning en het bijgebouw worden verder uitgevoerd en afgewerkt zoals gepland. Voor de schuur gebeurt op korte termijn het sorteer- en opslagwerk en er wordt nagegaan op welke wijze de nog intacte delen van de schuur kunnen worden beschermd tegen verder verval.

Na de voorlopige consolidatie- en stabiliteitswerken moet er een volledig restauratiedossier worden opgemaakt door de eigenaar. Er is nog geen tijdspad bepaald voor de herstelling van de schuur, maar na het vastleggen van een systematiek tot beveiligen, schoren en sorteren van het materiaal zal men hier meer zicht over hebben. Mijn administratie zal dit nauwgezet blijven opvolgen.

Er is nog geen beslissing over de toekomstige bestemming van de site. Ik wens opnieuw te verwijzen naar de beslissing van de Vlaamse Regering van 22 juli: "Tegelijk zal er gezocht worden naar een gepaste herbestemming, rekening houdend met de natuurdoelstellingen van het gebied waarin dit monument gelegen is."

De Vlaamse Landmaatschappij blijft voorlopig eigenaar. Ik heb al gezegd welke actoren samen zoeken naar een geschikte nieuwe functie. Gezien de ligging van de gebouwen binnen een ingericht natuurcompensatiegebied, zal dit overleg worden gecoördineerd door de Beheercommissie Natuur Linkerscheldeoever. Momenteel wordt de oefening met betrekking tot de randvoorwaarden vanuit het oogpunt van de natuur gemaakt. Na duidelijkheid hierover kan er worden nagedacht over de invulling van de nieuwe bestemming en over eventuele partners.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: In de vorige legislaturen heb ik steeds geprobeerd het dorp Doel te behouden. Dat was niet uit nostalgie en ook niet tegen de verdere ontwikkeling van de haven. Het was mede uit zorg voor de plaatselijke gemeenschap. Ik geef toe dat het niet is gelukt. Er

zijn andere beslissingen door verschillende regeringen in verschillende legislaturen genomen. Ik wil ook geen achterhoedegevecht leveren. Het is wel essentieel dat de komende generaties recht hebben op het behoud van het waardevol erfgoed. Bij voorkeur wordt dat ter plaatse behouden.

Minister, ik heb enkele bijkomende vragen. U zegt dat het havenbedrijf eventueel bereid is de kosten van een mogelijke verplaatsing te dragen. Blijkt dit uit een gesprek of is er een schriftelijk verslag over? Is er een document van? Over de maatschappij hebt u verder niets gezegd. Is er met hen een gesprek over geweest? Zal de haven die kosten effectief dragen? Als daarover een schriftelijk document bestaat, dan vraag ik dat dit ons via het secretariaat ter beschikking wordt gesteld.

Minister, ik begrijp dat het verplaatsen van het orgel het meest eenvoudige is. Voor het Hooghuis hebt u onderzocht of het naast de kerk van Prosperpolder kan. Maar u hebt niets gezegd over de molen. Zou die dan toch kunnen blijven staan? Dat is natuurlijk het meest ideale. Of kan dat niet? Aan welke mogelijkheid wordt er eventueel gedacht?

De voorzitter: De heer Reekmans heeft het woord.

De heer Peter Reekmans: Eigenaars en vruchtgebruikers van Vlaamse monumenten moeten natuurlijk instandhoudingswerken doen. De praktijk is soms schrijnend. Ik wil daarvan twee voorbeelden geven, die ik in mijn regio heb ontdekt. Het dossier van de schuur van Doel is natuurlijk bekender in Vlaanderen.

In een kerk in Glabbeek, mijn gemeente, is er een geklasseerd orgel. Er moesten instandhoudingswerken gebeuren. De gemeente heeft zich beperkt tot een afscherming van houten paletten, om verder verval te voorkomen. Ja, instandhoudingswerken, hoe definieer je dat?

Het oudste kerkje van ons land ligt in Tienen, de Sint-Lambertuskerk. Op 13 oktober 2009 heb ik daarover een schriftelijke vraag gesteld. U hebt toen terecht vastgesteld dat de bouwfysische conditie van de kerk allesbehalve in orde was. U hebt een inspecteur gestuurd. U hebt ook proces-verbaal laten opstellen. We zijn nu twee jaar verder: het dak staat op instorten.

Minister, u doet uw best voor het onroerend erfgoed. U probeert ons erfgoed te beschermen, wat ook nodig is. Maar nu stort een dak in. De VLM faalt, want heeft niet de nodige instandhoudingswerken gedaan. Er zijn vandaag meerdere eigenaars, en dan heb ik het vooral over bepaalde steden en gemeenten, in dat bedje ziek. Hoe wilt u in de nabije toekomst voorkomen dat monumenten in het bezit van de Vlaamse overheid een dergelijk lot beschoren is? Vandaag wordt een intriest beeld getoond van het Vlaamse onroerenderfgoedbeleid.

De heer Lieven Dehandschutter: Ik dank u voor uw antwoord, minister. Ik ben gerustgesteld dat een volledige restauratie mogelijk is voor de schuur van Hof ter Walle. Dat is positief. In verband met de verantwoordelijkheid voor de feiten zijn de verzekeringsmaatschappijen blijkbaar nog een en ander aan het bekijken.

Ik sluit me aan bij de opmerking dat eigenaars van beschermde monumenten, zeker als dat de overheid of overheidsinstellingen zijn, een zware verantwoordelijkheid dragen en dat ze moeten voorkomen dat het zo ver kan komen. We kennen helaas allemaal voorbeelden van verwaarlozing. Daar moet paal en perk aan worden gesteld.

Minister, ik noteer dat er nog geen beslissing is genomen over de toekomstige bestemming van de hoeve en de schuur. Ik hoop dat het een functie zal zijn met een publieksaspect, waar heel wat elementen, cultureel, toeristisch, agrarisch, recreatief, ecologisch en architecturaal, elkaar kunnen ontmoeten. Die bestemming kan misschien deel uitmaken van een netwerk waarin Hof ter Walle een waardevolle schakel kan zijn.

De heer Wim Van Dijck: Ik betreur op mijn beurt dat de genoemde monumenten in Doel niet in situ kunnen worden bewaard. Ik hoor dat het havenbedrijf eventueel de kosten van een verplaatsing op zich zou nemen. Dat kan ik enkel toejuichen. Dat is het minste, me dunkt.

Het is goed dat Hof ter Walle wellicht in de toekomst wordt heropgebouwd. Ik wil benadrukken dat die onderdelen veilig worden bewaard. Ik ken dat: die mooie balken liggen daar dan en plots verdwijnen die. Men moet ervoor zorgen dat niemand met onedele bedoelingen in de buurt kan komen.

Met mijn opmerking dat overheden soms pertinent weigeren hun verantwoordelijkheden op te nemen voor het lokale onroerend erfgoed, doelde ik voornamelijk op lokale overheden. Ik blijf erbij dat er een probleem is en dat u, minister, toch eens goed moet kijken dat die overheden wel degelijk hun verantwoordelijkheden opnemen.

De heer Filip Watteeuw: Minister, u gaf een correct antwoord. Ik kan u daarin volgen. Maar ik heb dezelfde vraag als de heer Reekmans. Hoe gaat u ervoor zorgen dat alle administraties en departementen uw erfgoedbeleid volgen? Wat gebeurd is met Hof ter Walle door de VLM, is wraakroepend. Na de poging tot afbraak in 2009 waren er serieuze mankementen opgetreden in het gebouw. De herstelling daarvan was zelfs niet opgenomen in het bestek van de VLM. Men stapt doelbewust niet mee in uw beleid voor de bescherming van het erfgoed. Dat kan eigenlijk niet. Erfgoed is heel belangrijk. U doet goede pogingen om het te bewaren, maar alle administraties moeten daarin meegaan. Ik wil expliciet van u weten hoe u dat zult garanderen.

In het concrete geval van Doel heeft veel te maken met de druk van de Maatschappij Linkerscheldeoever. De maatschappij heeft een brief geschreven naar minister Crevits waarin ze opnieuw de bewaring in vraag stelt van waardevolle historische hoeves, die zelfs buiten het havengebied liggen. Ze stellen dat in vraag omdat de economische ontwikkeling verder moet kunnen gaan. Erfgoed is toch iets heel belangrijks dat we moeten kunnen verzoenen met economische ontwikkeling en natuurontwikkeling. Het is een deel van onze identiteit. Ik weet dat u dat belangrijk vindt. De druk is er weer om nog verder te gaan.

Het is goed dat de monumenten uit Doel worden verplaatst, al hebben die op een andere plaats niet dezelfde waarde als in de omgeving waar ze zijn opgebouwd. Eigenlijk zou het veel beter zijn geweest als ze in situ waren gebleven.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, dames en heren, ik meen te mogen besluiten dat meerderheid en oppositie het beleid dat ik ter zake voer, steunen. Ik vind dat belangrijk.

Mijnheer Watteeuw, het is inderdaad zo dat we trachten om economische ontwikkelingen te verzoenen met het erfgoed en omgekeerd. Dat is altijd een afweging en het is niet altijd gemakkelijk. Ik meen dat ik in dezen de best mogelijke beslissing genomen heb. Ik heb het erfgoed gered. Uiteraard ben ik het met u eens dat de bewaring in situ de beste is. Het is trouwens vastgelegd in internationale verdragen dat indien mogelijk in situ moet worden bewaard, en die verdragen zijn ook omgezet in onze decreetgeving. Ik meen dat ik een goede beslissing heb genomen. Ik heb er ook voor gezorgd dat de regering dit heeft meegenomen in de beslissing dat het niet in situ kan worden bewaard, maar zal worden verplaatst.

Mijnheer De Meyer, er is geen schriftelijke afspraak met het havenbedrijf noch met MLSO. Dat hoeft ook niet, het is een regeringsbeslissing: die is van kracht en moet worden nageleefd. Het is een deel van de beslissing van het GRUP. Wel is hierover al een gesprek geweest met het havenbedrijf, en dat heeft gezegd dat het er geen probleem mee heeft om het te doen. Met MLSO is dat gesprek niet gevoerd, maar dat hoeft ook niet. Ik zal er hoe dan ook de hand aan houden. Er is een projectcoördinator die dit allemaal opvolgt. Die is hier trouwens aanwezig. Het is een conditio sine qua non. Het is opgenomen. Ik heb mijn deel van het werk gedaan. Het is een deel van de beslissing van het ruimtelijk uitvoeringsplan en dus moet het nageleefd worden, laat dat duidelijk zijn. Ik heb het akkoord van het havenbedrijf

niet nodig, ik heb het akkoord van MLSO niet nodig: het is gewoon een onderdeel van het plan.

Hoe het met de verdere kosten zal verlopen, weet ik niet. Gebeurt er eerst een onteigening, een verplaatsing? Dit hangt een beetje af van de bestemming, van de plaats. Het kan goed zijn dat het eigendom van de gemeente Beveren blijft en dat er niet echt een onteigening aan te pas komt, dat er alleen kosten voor ontmanteling, verplaatsing en heropbouw zijn en dat de eigendomsstructuur dezelfde blijft. Ik weet dat niet. Het is te moeilijk om daarop vooruit te lopen.

Wat de molen betreft, uiteraard wordt die ook verplaatst. De definitieve aanname van het GRUP moet nog gebeuren. Ik heb er nog geen idee van naar waar de molen wordt verplaatst, ik weet trouwens ook nog niet wat de exacte plaats zal zijn waar het Hooghuis komt. Er zou een geschikte plaats kunnen zijn, en velen delen ondertussen de mening dat de Prosperpolder een goede optie zou zijn, maar dat is absoluut nog niet beslist. Waar de molen moet komen, moet worden besproken met de gemeenten, met de diverse actoren.

Een aantal onder u bekommert zich terecht over de staat van ons onroerend erfgoed. Ik wil wel tegenspreken wat de heer Reekmans, die hier ondertussen niet meer is, heeft gezegd. Het is absoluut niet zo dat men in algemene termen mag zeggen dat de staat van ons onroerend erfgoed schrijnend is. We doen heel belangrijke inspanningen, niet alleen ik, maar ook mijn voorganger en zijn voorgangers, om ervoor te zorgen dat er een goed beleid inzake onroerend erfgoed wordt gevoerd. Vergeleken met andere Europese landen, investeren we heel veel in onroerend erfgoed. We hebben ook heel goed gerestaureerde monumenten. Ik weet dat het absoluut niet de meest perfecte situatie is, dat kan ook niet, maar het zijn de uitzonderingen die de regel bevestigen.

De heer Reekmans heeft een paar schriftelijke vragen gesteld over het orgel en de kerk in Tienen. Inzake de kerk werd een pv opgemaakt. Met de huidige regelgeving vergt het tijd om op te treden tegen eigenaars: we moeten naar de burgerlijke rechtbank stappen en zo meer. In het nieuwe decreet voorzie ik in administratieve maatregelen die kunnen worden genomen met een dwangsom. Daardoor zullen we veel sneller kunnen optreden tegen eigenaars. De hele procedure bij de burgerlijke rechtbank vergt natuurlijk veel meer tijd. Het nieuwe decreet zal dus toelaten om sneller te handelen. Een triest beeld in het algemeen: dat wil ik tegenspreken.

Ik ben het wel eens met de sprekers die zeggen dat er zorg moet worden gedragen voor het patrimonium. Zoals ik al zei, is dit in de eerste plaats een taak van de Vlaamse overheid. Ik hoop dat ik toch niet aan onze Vlaamse agentschappen moet laten weten dat ze voor hun onroerend erfgoed moeten zorgen! We leggen het op aan de privé-eigenaars. We sturen er de inspectie op af als er klachten zijn. Als er klachten zijn, laat ze mij dat weten. De inspectie handelt evenwel zelfstandig. Het is niet mijn instrument: het is een zelfstandig agentschap. Als er klachten zijn, neemt de inspectie die ter harte, ze gaat ter plaatse en neemt de nodige maatregelen. De inspectie heeft natuurlijk niet de bestaffing om permanent heel Vlaanderen te inspecteren om te zien wat er scheelt aan de monumenten. Ambtshalve gebeuren er wel vaststellingen, maar heel vaak gebeurt dat op aangeven van mensen. Als men vaststelt dat er problemen zijn, mag men die aan mij laten weten, maar ook rechtstreeks aan de inspectie. Ik ga ervan uit dat in de eerste plaats – noblesse oblige – de Vlaamse overheid en de eigen agentschappen zorg dragen voor hun monumenten. Dat lijkt me de evidentie zelve. Er is ook handhaving. Iedereen wordt geacht de wet te kennen, zeker de Vlaamse overheid zelf.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, u weet dat we dit dossier met grote zorg zullen blijven opvolgen.

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Minister, ik dank u voor de bijkomende informatie. Ik ben het met u eens dat we trots mogen zijn op de staat van ons onroerend erfgoed in het algemeen en op onze monumenten in het bijzonder, maar dat er helaas nog altijd uitzonderingen zijn. Elke uitzondering is er eentje te veel, zeker als het om de overheid of overheidsinstanties gaat.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de ontsluiting in Vlaanderen van de pelgrimsroutes naar Santiago de Compostela
- 2731 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Voorzitter, minister, ongeveer 2,5 jaar geleden, tijdens een van de laatste zittingen van de vorige legislatuur, nam het Vlaams Parlement in plenaire vergadering met een heel ruime meerderheid een voorstel van resolutie aan over de pelgrimsroutes naar Santiago de Compostela.

Deze wegen bestaan al meer dan duizend jaar. Ze vertrekken van ontelbare plaatsen in Europa en ze zijn uitgegroeid tot de eerste 'Europese reisroute' met een netwerk van paden en wegen langs plaatsen van historisch en cultureel belang. De Camino werd door de Raad van Europa dan ook uitgeroepen tot Europees cultureel erfgoed. Een deel van de Camino in Frankrijk werd zelfs erkend als UNESCO-werelderfgoed.

Pelgrimsroutes kunnen in heel Europa rekenen op een toenemende belangstelling. Vanuit een actief verenigingsleven worden heel wat nieuwe initiatieven geïntroduceerd. Dat maatschappelijke draagvlak komt onder andere tot uiting in de vele verenigingen en organisaties die zich inzetten voor de praktische organisatie van een wandeltocht of pelgrimstocht naar een van de vele pelgrimsoorden in binnen- en buitenland.

In Vlaanderen is het Vlaams Genootschap van Santiago de Compostela een cruciale speler, met heel wat credibiliteit, heel veel leden en vrijwilligers die zich inzetten. Het genootschap heeft de laatste jaren al bergen werk verzet. Het wil de oude Vlaamse pelgrimspaden naar Santiago opnieuw zichtbaar maken, niet als een Vlaams eiland, maar als onderdeel van een netwerk dat deze pelgrimspaden verbindt met pelgrimspaden in Nederland, Duitsland, Wallonië en Noord-Frankrijk. Waar de historische pelgrimswegen ondertussen grote, doorgaande wegen zijn geworden, zou een alternatieve route gezocht worden op 'trage wegen'. Het is dus helemaal niet de bedoeling om nieuwe wandelpaden te creëren. Voor alle duidelijkheid: tot een paar jaar geleden was Vlaanderen echt een blinde vlek op de Europese kaart van pelgrimspaden. De vele duizenden stappers meden Vlaanderen omdat er geen bewegwijzering of logies was. Iedereen ging over Wallonië naar Frankrijk. Het is hoog tijd dat het erfgoed, dat niet werd gevaloriseerd in Vlaanderen, aangepakt werd.

De wegen naar Santiago de Compostela bevinden zich alvast op een kruispunt van heel wat beleidsdomeinen, zoals cultuur, erfgoed, natuur, gezondheid en sport, vrijwilligerswerk, een beperkte economische activiteit.

De indieners van de resolutie vroegen aan de Vlaamse Regering om, ook in Vlaanderen, deze 'Caminoroutes' te ondersteunen vanuit de verschillende beleidsdomeinen, en om in samenwerking met zoveel mogelijk partners, de historische routes en belangrijke gebouwen te ontsluiten.

Minister, kunt u een overzicht geven van de initiatieven die de Vlaamse Regering heeft genomen ter uitvoering van deze resolutie op het vlak van de verschillende beleidsdomeinen?

Hoe heeft het beleid ter zake zich ontwikkeld sinds deze resolutie? Kunt u in het bijzonder de samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen toelichten? Hoe ver staat Vlaanderen met de uniforme bewegwijzering van de verschillende Caminowegen? Hoe werkt de Vlaamse Regering aan een integraal beleid om de Caminowegen te ontsluiten, te bewaren en ze een ruimere bekendheid te geven?

De voorzitter: De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts: Voorzitter, minister, collega's, dankzij de werkgroep Pelgrimspaden onder leiding van Ludo Janssens binnen het Vlaams Genootschap van Santiago de Compostela, bestaan er nu in Vlaanderen vijf goed uitgestippelde noord-zuidroutes of via's die perfect aansluiten op de andere pelgrimswegen. Het genootschap heeft schitterend werk geleverd, iedereen zal dat beamen. Een groot deel van de via's is intussen op bescheiden wijze bewegwijzerd met het door de Raad van Europa goedgekeurde blauwgele embleem voor pelgrimswegen naar Santiago de Compostela. Spijtig genoeg zijn er nog altijd enkele stadsbesturen die elke bewegwijzering weigeren. Het is voor de vrijwilligers van de werkgroep Jacobswegen natuurlijk een hele opdracht om ervoor te zorgen dat de via's bewegwijzerd blijven.

Minister, op welke manier kan de Vlaamse Regering de initiatieven van het Vlaams Genootschap van Santiago de Compostela ondersteunen? Hoe kunnen we verkrijgen dat alle gemeenten meewerken of toch minstens een bewegwijzering op hun grondgebied toelaten?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, collega's, vanuit mijn bevoegdheden Toerisme en Onroerend Erfgoed, kan ik u meedelen dat er op ambtelijk niveau verscheidene malen contact geweest is tussen Toerisme Vlaanderen en het agentschap Onroerend Erfgoed.

Wat Toerisme betreft, zijn er belangrijke stappen gezet inzake de uniforme bewegwijzering van de routes – punt 1 en punt 2 van de resolutie: "ontsluiten van de routes en herkenbaar maken door uniforme bewegwijzering." Ik kom hier straks op terug.

Vanuit het beleidsveld Onroerend Erfgoed moeten de routes naar Santiago de Compostela in Vlaanderen hoofdzakelijk als hedendaagse routes worden beschouwd. In het beste geval zijn er hier en daar nog enkele historische stukken, en die zijn in de meeste gevallen al beschermd. Sinds de goedkeuring van deze resolutie zijn er dan ook geen specifieke beschermingen gebeurd.

Wat punt 3 van de resolutie betreft – "onderhoud van Caminowegen of het onderhoud ondersteunen" – kan ik u het volgende zeggen. Het onderhoud van de routes zelf wordt verzorgd door de vzw Grote Routepaden (GR), ik kom hier zo dadelijk op terug. Indien voor de beschermde goederen langs deze wegen onderhoudswerkzaamheden, restauratie-werkzaamheden of beheerwerkzaamheden gepland worden, kan de betrokkene hiervoor aanspraak maken op de gebruikelijke premies. Indien de pelgrimsroutes gelegen zijn binnen het werkgebied van een Regionaal Landschap en binnen een ankerplaats of relictzone – Landschapsatlas, 2001 –, dan kan een verbeterde inrichting of een eenmalig onderhoud gebeuren met de bijdrage vanuit Onroerend Erfgoed aan de Regionale Landschappen. Deze subsidie is bedoeld voor werkzaamheden aan landschapsstructuren met erfgoedwaarden. Regulier onderhoud kan echter niet met dit instrument. Beide vormen van financiële steun voor onderhoud moeten worden aangevraagd door de eigenaar of de beheerder. De Vlaamse overheid is met andere woorden afhankelijk van hun initiatief.

Op uitnodiging van Toerisme Vlaanderen gaf Ludo Van Lint, coördinator bij het Vlaams Compostelagenootschap op 23 april 2010 een toelichting over pelgrimspaden aan de verantwoordelijken voor de toeristische routes van de provinciale toeristische organisaties en van de vzw Grote Routepaden. Het overleg leidde tot de volgende conclusies. Een: Toerisme Vlaanderen hoeft niet verder te overleggen met de collega's van andere gemeenschappen. Het

Vlaams Compostelagenootschap heeft de routes afgestemd op Nederlandse, Brusselse en Waalse trajecten. De aansluitingen zijn dus verzekerd.

Twee: het genootschap heeft een sticker ontworpen om de pelgrimspaden in Vlaanderen te bewegwijzeren aan de hand van het door de Raad van Europa goedgekeurde blauw-gele logo. Het wenst die sticker waar mogelijk aan te brengen op de signalisatiepaaltjes van de bestaande LF-routes en knooppuntennetwerken voor fietsen en wandelen. Toerisme Vlaanderen kan zich daarin vinden en heeft de vraag in een aanbevelingsbrief voorgelegd aan de provinciale toeristische organisaties. Die hebben besloten om die stickers oogluikend toe te staan – een gedoogbeleid –, maar ze kunnen geen officiële toestemming geven. De afspraak is dat de stickers kunnen worden aangebracht, en ze hebben die afspraak doorgegeven aan de wegbeheerders.

Drie: de communicatie over pelgrimsroutes wordt mee ondersteund, via de vzw Grote Routepaden. Ik geef een paar voorbeelden: het augustusnummer van 2010 van het tijdschrift van de Grote Routepaden 'Op Weg' biedt volledige ondersteuning. In februari neemt de vzw Grote Routepaden als partner deel aan de fiets- en wandelbeurs Vlaanderen. De vzw overlegt met het Genootschap over hoe het Genootschap gaat deelnemen aan de beurs, in elk geval met getuigen maar waarschijnlijk ook met een stand. Pelgrimstochten zijn een apart thema op die beurs. De vzw Grote Routepaden beantwoordt ook tal van individuele vragen en daar zijn uiteraard vragen bij over de pelgrimstocht naar Compostela. Men informeert zo goed mogelijk en verwijst ook door naar de site van het Compostelagenootschap.

Vier: er komt een periodiek overleg met het Compostelagenootschap over eventuele aanpassingen van trajecten. De initiatieven vanuit het toerismebeleid in verband met de pelgrimsroutes verlopen via de samenwerkingsovereenkomst die Toerisme Vlaanderen heeft met de vzw Grote Routepaden. Deze vzw is verantwoordelijk voor de langeafstandsroutes in Vlaanderen. De pelgrimsroutes lopen samen met een deel van de GR-routes. GR vzw staat in voor het goed onderhoud van die routes en ook voor de promotie.

Er zijn topogidsen waarin de pelgrimsroute staat beschreven en er worden ook wandel- en fietsgidsen naar Santiago verkocht. Je vindt het overzicht van de vijf routes en de namen van de vier boekjes op de website van het Compostelagenootschap. De boekjes zijn een uitgave van het genootschap uit 2010. De vier gidsen van het Vlaams Genootschap bevatten een gedetailleerde routebeschrijving, achtergrondinformatie, topografische kaarten op schaal 1:50.000 en uitgebreide praktische informatie, onder andere over de overnachtings-mogelijkheden langs de route. De boekjes kun je bestellen bij het genootschap.

Wie een tocht overweegt en de begeerde Compostelaschelp ambieert, moet lid worden van het genootschap om een stempelboekje te verkrijgen. Dan heb je meteen toegang tot het ledengedeelte van de site en uitgebreidere info over overnachten enzovoort.

GR vzw heeft contacten met de vereniging Vlaams Genootschap van Santiago de Compostela, dat ook in de algemene vergadering van GR zit. In het tijdschrift Op Weg staan soms reportages over een traject. Op beurzen maakt Grote Routepaden vzw promotie en geeft uitleg aan geïnteresseerden.

Samenvattend kan ik stellen dat door de genomen initiatieven en de bestaande instrumenten tegemoet wordt gekomen aan de verschillende punten van de resolutie wat mijn bevoegdheden Toerisme en Onroerend Erfgoed betreft. De zeer beperkte historische stukken van de pelgrimsroutes zijn beschermd, net als het waardevolle erfgoed dat langs deze wegen gelegen is, bijvoorbeeld de abdijen van Averbode en Postel. De wegen worden ontsloten, mede door het aanbrengen van een uniforme bewegwijzering. Het onderhoud gebeurt door de vzw Grote Routepaden en vanuit het beleidsveld Onroerend Erfgoed zijn er mogelijkheden tot financiële ondersteuning.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, het klopt dat er in enkele jaren heel veel is gebeurd en dat het Vlaams Genootschap van Santiago de Compostela de absolute trekker is geweest in heel wat deeldomeinen. Minister, u hebt geantwoord over uw bevoegdheden Toerisme en Onroerend Erfgoed. Eigenlijk had ik gehoopt een antwoord te krijgen op mijn laatste vraag, namelijk hoe het zit met het integrale beleid van de regering over die wegen. Dat is de reden waarom ik die vraag om uitleg vandaag stel. Ik hoop dat ik er nog een antwoord op krijg.

Minister, u hebt uitvoerig uitgelegd wat het genootschap doet en wat de vzw Grote Routepaden doet. Ik ben op de hoogte van al die zaken. Kunt u ook uitleggen wat de regering daar bovenop doet, bijvoorbeeld om de bekendheid van al het werk dat in de diepte en in grote soberheid gebeurt, te vergroten?

Minister, ik heb begrepen dat zowel het Vlaams Genootschap als de vzw Grote Routepaden cruciale spelers zijn, dat ze veel ruimte krijgen. Ik kan alleen maar toejuichen dat het middenveld een grote plaats krijgt in uw beleid.

Het periodieke overleg tussen het genootschap en de administratie is excellent. Ik wil dat sterk aanmoedigen.

Het is de wens van het Vlaams Genootschap om de bewegwijzering sober te houden. Dat past in haar filosofie en dat verdient bewondering in een wereld waarin iedereen zich op de voorgrond wil plaatsen. Het genootschap maakt in alle sereniteit en rust heel bescheiden werk van zijn doelstelling. Dit heeft als gevolg dat dat werk en die bewegwijzering een sluimerend bestaan leiden. Dat is jammer, want we hebben een immense inhaalbeweging gemaakt op de rest van Europa.

Minister, is er een rol weggelegd voor u of uw administratie om meer zichtbaarheid en ruchtbaarheid te geven aan de inspanningen van het genootschap en de vzw GR? Dat zou goed zijn opdat zoveel mogelijk mensen ten minste op de hoogte zouden zijn van de Caminowegen en er zoveel mogelijk gebruik van zouden kunnen maken, al is het maar om een gezonde zondag door te brengen. Op dat vlak zou u het verschil kunnen maken.

De heer Pieter Huybrechts: Minister, we zijn inderdaad op goede weg met de ontsluiting van de pelgrimspaden naar Santiago de Compostela. Het zou een mooie zaak zijn voor de vrijwilligers van het genootschap dat zij bijkomende ondersteuning van de Vlaamse Regering zouden kunnen genieten. Ik heb hier de notulen van het genootschap. Er staat: "Bewegwijzering veronderstelt briefwisseling met gemeentebesturen. Sommige laten gewoon begaan, andere stellen hun eisen, een enkel stadsbestuur weigert elke bewegwijzering."

Als ik u goed heb begrepen, is het onmogelijk een gemeentebestuur te dwingen om een bescheiden bewegwijzering toe te laten. Er is wel contact opgenomen met de provinciale diensten, maar als een gemeente- of een stadsbestuur elke bewegwijzering weigert, is het zo, veronderstel ik?

Minister Geert Bourgeois: Dank u, collega's. Ik noteer, en het is er de plaats en het tijdstip voor, dat u zegt dat we op goede weg zijn met de pelgrimspromotie en de wegen naar Compostela.

Voor het integrale beleid, mijnheer Delva, als u denkt dat er nog collega's bij betrokken zijn, moet u zich misschien tot hen richten. U vraagt naar wetenschappelijk onderzoek. Binnen Onroerend Erfgoed is daar op dit ogenblik geen wetenschappelijk onderzoek naar. Er is ook geen vraag naar. We hebben andere prioriteiten.

Voor de ontsluiting van de wegen is er met de vergadering en de gemaakte afspraken gedaan wat nodig is. Er is uitdrukkelijk afgesproken en ik heb dat meegedeeld dat het volstaat dat het genootschap zelf de sticker aanbrengt op de signalisatiepaaltjes van de LF-routes (Lange-afstand Fietsroutes) en de knooppuntennetwerken. Provinciale toeristische organisaties zijn daarmee akkoord gegaan. Ik zie het probleem niet, tenzij men meer wil dan een sticker. Ik begrijp van de heer Delva dat men het bescheiden wil houden. De fietspadenknooppunten

dekken heel Vlaanderen op dit ogenblik. De wandelwegen zijn we nog aan het uitbreiden. De Grote Routepaden zijn aangeduid en bewegwijzerd. Daarop kan men die sticker aanbrengen, daarover is er een akkoord met de provinciale toeristische organisaties.

Moet dat nog meer worden gepromoot en bekendgemaakt? Die punten zijn het gevolg van het initiatief dat ik heb genomen en van de ontmoeting tussen Toerisme Vlaanderen en het genootschap Grote Routepaden. Ik heb u meegedeeld wat daar is afgesproken. Ik heb niet begrepen dat er nog een grotere vraag is naar ondersteuning.

Ik wil nog eens vragen of Toerisme Vlaanderen een mogelijkheid ziet om nog meer bekendheid te geven. Na het overleg is onder andere afgesproken dat er een deelname zal zijn aan de Fiets- en Wandelbeurs. Dat is toch de plaats bij uitstek om het publiek dat daarvoor gevoelig is aan te spreken. Toch zal ik het nog eens vragen, al zie ik niet goed via welke drager. In de eigen publicaties, via Grote Routepaden en via de bestaande gidsen beschikt Toerisme Vlaanderen over zeer goede documentatie. Het richt zich op een bepaald nichepubliek. De bedevaart naar Compostela geniet wel een vrij grote bekendheid. Ook mensen die niet van plan zijn ooit dat traject af te leggen kennen het begrip. Er komt gelukkig ook veel media-aandacht voor, niet in overdreven mate. Op zich is het traject iets dat op een stille manier wordt afgelegd. Men zoekt die publiciteit en de grote ruchtbaarheid ook niet.

Mijnheer Huybrechts, als men vraagt aan de steden en gemeenten om bijkomende bewegwijzering aan te brengen, is het een zaak van de steden en gemeenten om er al dan niet op in te gaan. Maar ik begrijp uit de reactie van de heer Delva dat die vraag er niet is. Ik had ook begrepen uit de vergadering dat het volstaat om die stickers aan te brengen op de bewegwijzering voor de langeafstandsroutes en onze knooppuntenpaden.

De heer Bart Martens: Wat dat laatste betreft, verwijs ik naar de wandelroutenetwerken die tot stand komen. De Merode is recent ontwikkeld, met meer dan 500 kilometer bewegwijzerde wandelpaden met knooppunten, waarop die stickers ook kunnen worden aangebracht. Het gebied van Postel en Averbode maakt er integraal deel van uit. Ik ga ervan uit dat daar een perfecte overlap is met de pelgrimroutes naar Santiago en dat men van het nieuwe knooppuntennetwerk gebruik kan maken om de bewegwijzering van de pelgrimroutes vorm te geven.

De heer Paul Delva: Ik dank u voor uw antwoord, minister. Ik kom nog een laatste keer terug op mijn vraag naar een integraal beleid. Ik begrijp dat elke minister die zaken vanuit zijn invalshoek bekijkt, maar het zou misschien nuttig zijn om, al is het maar één keer, de beschikbare informatie samen te leggen, om te zien hoe we naar een meer geïntegreerd beleid kunnen gaan, in het belang van de Caminowegen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■